

Brussel, 2 december 2016
(OR. en)

Interinstitutioneel dossier:
2016/0379 (COD)

15135/16
ADD 8

ENER 418
ENV 758
CLIMA 169
COMPET 637
CONSOM 301
FISC 221
IA 131
CODEC 1809

BEGELEIDENDE NOTA

van:	de heer Jordi AYET PUIGARNAU, directeur, namens de secretaris-generaal van de Europese Commissie
ingekomen:	1 december 2016
aan:	de heer Jeppe TRANHOLM-MIKKELSEN, secretaris-generaal van de Raad van de Europese Unie
Nr. Comdoc.:	SWD(2016) 411 final
Betreft:	WERKDOCUMENT VAN DE DIENSTEN VAN DE COMMISSIE - SAMENVATTING VAN DE EFFECTBEOORDELING bij Voorstel voor een richtlijn van het Europees Parlement en de Raad betreffende gemeenschappelijke regels voor de interne markt voor elektriciteit (herschikking) Voorstel voor een verordening van het Europees Parlement en de Raad betreffende de interne elektriciteitsmarkt (herschikking) Voorstel voor een verordening van het Europees Parlement en de Raad tot oprichting van een Agentschap van de Europese Unie voor de samenwerking tussen energieregulators (herschikking) Voorstel voor een verordening van het Europees Parlement en de Raad betreffende risicoparaatheid in de elektriciteitssector

Hierbij gaat voor de delegaties document SWD(2016) 411 final.

Bijlage: SWD(2016) 411 final

Brussel, 30.11.2016
SWD(2016) 411 final

WERKDOCUMENT VAN DE DIENSTEN VAN DE COMMISSIE

SAMENVATTING VAN DE EFFECTBEOORDELING

bij

Voorstel voor een richtlijn van het Europees Parlement en de Raad betreffende gemeenschappelijke regels voor de interne markt voor elektriciteit (herschikking)

Voorstel voor een verordening van het Europees Parlement en de Raad betreffende de interne elektriciteitsmarkt (herschikking)

Voorstel voor een verordening van het Europees Parlement en de Raad tot oprichting van een Agentschap van de Europese Unie voor de samenwerking tussen energieregulators (herschikking)

Voorstel voor een verordening van het Europees Parlement en de Raad betreffende risicoparaatheid in de elektriciteitssector

{COM(2016) 861 final}

{SWD(2016) 410 final}

{SWD(2016) 412 final}

{SWD(2016) 413 final}

Samenvatting
Effectbeoordeling betreffende: – Voorstel voor een richtlijn van het Europees Parlement en de Raad betreffende gemeenschappelijke regels voor de interne markt voor elektriciteit (herschikking) – Voorstel voor een verordening van het Europees Parlement en de Raad betreffende de interne elektriciteitsmarkt (herschikking) – Voorstel voor een verordening van het Europees Parlement en de Raad tot oprichting van een Agentschap van de Europese Unie voor de samenwerking tussen energieregulators (herschikking) – Voorstel voor een verordening van het Europees Parlement en de Raad betreffende risicoparaatheid in de elektriciteitssector
A. Behoeftte aan actie
Waarom? Wat is het probleem? Maximaal 11 regels
Goed functionerende energiemarkten die zorgen voor zekere energievoorziening tegen concurrerende prijzen zijn essentieel voor de totstandbrenging van groei en welzijn van de consumenten. Deze goed functionerende markten staan daarom centraal in het energiebeleid van de EU. Dit is tevens een centrale doelstelling van de energie-unie van de EU, in het kader waarvan wordt gestreefd naar wetgevingsvoorstellen betreffende de zekerheid van de elektriciteitsvoorziening en een nieuwe opzet van de elektriciteitsmarkt, waarbij wholesale en retail worden gekoppeld. Uit deze effectbeoordeling blijkt dat de overgang naar een koolstofarme economie ingrijpende gevolgen heeft voor de manier waarop de EU-electriciteitssector is georganiseerd en voor de rol van de marktspelers en de consumenten. Er wordt geconstateerd dat op vier onderling samenhangende gebieden potentiële verbeteringen nodig zijn: (i) de huidige opzet van de markt is er niet op berekend grote hoeveelheden variabele, vaak gedecentraliseerde elektriciteitsopwekking op te nemen en in te spelen op nieuwe technologische ontwikkelingen; (ii) het is niet zeker dat toekomstige investeringen in opwekkingscapaciteit voldoende zullen zijn en betrekking zullen hebben op ongecoördineerde capaciteitsmarkten; (iii) bij het voorbereiden op en beheersen van crisissituaties hanteren de lidstaten ongecoördineerde benaderingen, waarbij zij dikwijls geen rekening houden met de situatie aan de andere kant van de grens; en (iv) op de retailmarkten voor elektriciteit worden nieuwe diensten langzaam uitgerold, is het niveau van dienstverlening laag en is de marktwerking gebrekkig.
Wat moet met dit initiatief worden bereikt? Maximaal 8 regels
De algemene beleidsdoelstelling is om de zekerheid en de efficiëntie van de elektriciteitsmarkten te verbeteren en deze concurrerder te maken, en tegelijkertijd te waarborgen dat elektriciteit op duurzame wijze wordt opgewekt en voor iedereen betaalbaar blijft. Hiertoe dienen de voordelen van concurrentie wat betreft prijzen alsmede het bereik en het niveau van diensten ten volle te worden benut en aan elke consument te worden doorgegeven. Er zijn vier specifieke doelstellingen: (i) aanpassen van de opzet van de markt zodat variabele en vaak gedecentraliseerde opwekking kosteneffectief is, rekening houdend met technologische ontwikkelingen; (ii) bevorderen van investeringen in de juiste hoeveelheid en het juiste type hulpbronnen ter waarborging van de voorzieningszekerheid, waarbij tegelijkertijd de versturende effecten van ongecoördineerde capaciteitsmechanismen worden beperkt; (iii) verbeteren van het onderlinge vertrouwen tussen de lidstaten in tijden van systeemstress en versterken van de coördinatie en samenwerking van de lidstaten bij crises; en (iv) aanpakken van de oorzaken en symptomen van zwakke concurrentie op de retailmarkten voor energie.
Wat is de meerwaarde van maatregelen op EU-niveau? Maximaal 7 regels
De integratie van de elektriciteitsmarkten is verbeterd dankzij de toename van de grensoverschrijdende handel in elektriciteit en van het aantal fysieke interconnecties in het Europese elektriciteitsnet. Door deze factoren en het steeds grotere aandeel van hernieuwbare energiebronnen is de onderling afhankelijkheid van de nationale elektriciteitssystemen toegenomen. Dit initiatief is erop gericht bestaande EU-wetgeving te wijzigen en nieuwe kaders voor grensoverschrijdende samenwerking tot stand te brengen. In juridisch en praktisch opzicht kan dat uitsluitend op Europees niveau worden verwezenlijkt. De uitdagingen kunnen niet even doeltreffend door afzonderlijke lidstaten worden aangepakt. Teneinde een efficiëntere en meer geïntegreerde EU-electriciteitsmarkt te bevorderen en een meer gecoördineerde beleidsmatige reactie ten aanzien van de voorzieningszekerheid te waarborgen, zijn geharmoniseerde en gecoördineerde benaderingen door alle lidstaten nodig. Dit kan het meest doeltreffend worden bereikt door EU-maatregelen.
B. Oplossingen
Welke wetgevende en niet-wetgevende beleidsmaatregelen zijn overwogen? Heeft een bepaalde optie de voorkeur? Waarom? Maximaal 14 regels
De effectbeoordeling omvat een reeks wetgevende en niet-wetgevende beleidsopties voor elk van de vier geconstateerde probleemgebieden. Wat betreft het aanpassen van de opzet van de markt: (0) geen EU-maatregelen; (0+) een niet-regelgevende optie; (1) verbeteren van de flexibiliteit van de markt door invoering van een wettelijk bindend kader, waarbij mogelijkheden zijn voorzien voor nationale tenuitvoerlegging. Deze optie omvat verschillende ambitieniveaus voor de integratie van markten, variërend van het minst ambitieus (a) tot het meest ambitieus (c); (2) volledige integratie van de EU-markt. <u>De voorkeursoptie is 1(c).</u> Wat betreft het bevorderen van investering in opwekkingscapaciteit: (0) geen EU-maatregelen; (0+) een

niet-regelgevende optie; (1) streven naar een verbeterde energiemarkt, zonder capaciteitsmechanismen; (2) capaciteitsmechanismen baseren op een EU-brede beoordeling van de toereikendheid; (3) capaciteitsmechanismen baseren op een EU-kader voor grensoverschrijdende deelname; (4) capaciteitsmechanismen op EU-niveau/regionaal niveau vaststellen. <u>De voorkeursoptie is 3 (met inbegrip van de opties 1 en 2).</u> Wat betreft het verbeteren van het onderlinge vertrouwen en de samenwerking tussen de lidstaten bij crises: (0) geen EU-maatregelen; (0+) niet-regelgevende optie inzake handhaving; (1) gemeenschappelijke minimumvoorschriften die de lidstaten moeten naleven; (2) gemeenschappelijke minimumvoorschriften plus verplichtingen betreffende doeltreffende samenwerking op regionaal en EU-niveau; (3) volledige harmonisering en besluitvorming op regionaal niveau. <u>De voorkeursoptie is 2.</u> Wat betreft aanpakken van de zwakke concurrentie op de retailmarkten: (0) geen EU-maatregelen; (0+) een niet-regelgevende optie ter verbetering van de concurrentie en de betrokkenheid van de consumenten; (1) invoeren van een wettelijk bindend kader, waarbij mogelijkheden zijn voorzien voor nationale tenuitvoerlegging; (2) volledige harmonisering en uitgebreide waarborgen voor de consumenten. <u>De voorkeursoptie is 1.</u> De voorkeursopties zijn het meest doeltreffend en in economisch opzicht het meest efficiënt, en hebben de grootste mate van samenhang met andere beleidsterreinen.
Wie steunt welke optie? Maximaal 7 regels De verschillende opties en ideeën zijn gebaseerd op een afweging van de door alle relevante belanghebbenden met name in het kader van openbare raadplegingen aangevoerde argumenten. Wij zijn van mening dat de voorgestelde initiatieven billijke en evenredige compromissen zijn. Wij menen dat zij zullen leiden tot markten die op de korte en middellange termijn zekerder, efficiënter en concurrerender zijn, waarbij tegelijkertijd wordt gewaarborgd dat elektriciteit op duurzame wijze wordt opgewekt en voor iedereen betaalbaar blijft. De voorgestelde initiatieven waarborgen dat de interne elektriciteitsmarkt niet wordt geschaad.
C. Effecten van de voorkeursoptie
Wat zijn de voordelen van de voorkeursoptie (indien van toepassing, anders die van de belangrijkste opties)? Maximaal 12 regels Hieronder volgt een overzicht van alle voordelen van de voorkeursopties: - Er wordt een bijdrage tot de interne elektriciteitsmarkt geleverd doordat een gelijk speelveld tot stand wordt gebracht voor alle hulpbronnen aan de vraag- en aanbodzijde. Hierdoor neemt de concurrentiedruk toe, zodat energiefacturen lager kunnen uitvallen, waarbij uiteindelijk de consumenten en het milieu baat hebben zonder nadelige gevolgen voor het milieu. Bovendien heeft een goed functionerende elektriciteitsmarkt indirecte milieuvoordelen, aangezien er prikkels voor meer koolstofarme opwekking ontstaan. - Betrouwbaardere elektriciteitssystemen in Europa tegen lagere kosten. Hierbij heeft de economie baat en ontstaan er directe voordelen voor het bedrijfsleven en de consumenten. Elektriciteitscrises kunnen worden voorkomen en als deze zich toch voordoen kunnen de schaarse hulpbronnen optimaal worden benut, waarbij wordt gewaarborgd dat de markten zo lang mogelijk blijven functioneren. - Een efficiënter beheer van de Europese transmissie- en distributiesystemen. Dit leidt tot kostenbesparingen die uiteindelijk aan de consumenten, inclusief degenen die onder energiearmoede lijden en het bedrijfsleven, kunnen worden doorgegeven. Zodoende wordt weer een voordeel voor de economie en de burgers tot stand gebracht. Daarnaast zijn er indirecte voordelen voor het milieu, aangezien een efficiënter systeem beter in staat is een groot aandeel uit hernieuwbare bronnen opgewekte energie op te nemen. - De voorgestelde maatregelen inzake energiearmoede zullen positieve effecten op de gezondheid en het welzijn van de huishoudens in de EU hebben en indirect voor productiviteitsverbeteringen in de hele economie zorgen.
Wat zijn de kosten van de voorkeursoptie (indien van toepassing, anders van de belangrijkste opties)? Maximaal 12 regels Er kunnen administratieve kosten voor de belanghebbenden ontstaan doordat zij hun zakelijke praktijken moeten herzien en aanpassen teneinde de in het initiatief voorgestelde veranderingen van het functioneren van de elektriciteitsmarkten te vergemakkelijken. Er zullen zich echter ook kostenbesparingen voordoen doordat de integratie van de elektriciteitsmarkten wordt versterkt. Er worden geen significante directe negatieve sociale of milieu-effecten verwacht.
Wat zijn de gevolgen voor kleine en middelgrote ondernemingen (kmo's) en het concurrentievermogen? Maximaal 8 regels Door de voorgestelde initiatieven worden nieuwe marktdeelnemers met minder belemmeringen geconfronteerd en beschikken zij over een stabiel beheerskader. Dit is met name van belang voor beginnende bedrijven en kmo's die gewoonlijk innovatieve energiediensten en -producten aanbieden. Anderzijds kunnen er administratieve gevolgen voor zeer kleine installaties zijn. Deze gevolgen worden aanzienlijk beperkt door de maatregelen waarmee hun bundeling wordt vergemakkelijkt en de gezamenlijke exploitatie en het gezamenlijke beheer van een groot aantal kleine installaties mogelijk is. Daarnaast worden er bepaalde vrijstellingen voorzien.
Zijn er significante gevolgen voor de nationale begrotingen en overheden? Maximaal 4 regels De voorgestelde initiatieven kunnen eenmalig tot kosten voor de lidstaten leiden, aangezien deze hun nationale wetgeving moeten wijzigen. Een aanvullende last voor de bevoegde autoriteiten is ook mogelijk, aangezien deze worden verplicht toe te zien op de tenuitvoerlegging van deze initiatieven en de aanhoudende toepassing ervan. Deze gevolgen zijn echter beperkt, omdat de bevoegde autoriteiten dergelijke taken al op nationaal niveau

uitvoeren.
Zijn er nog andere significante gevolgen? <u>Maximaal 6 regels</u>
Er kan nauwere samenwerking met de partijen bij de Energiegemeenschap worden voorzien zodra deze landen de voorgestelde initiatieven uitvoeren en toepassen. Dit geldt met name voor lidstaten die aan landen van de Energiegemeenschap hebben grenzen.
Is de evenredigheid gewaarborgd?
De hierboven samengevatte voorkeursopties hebben met elkaar gemeen dat ermee wordt gestreefd naar een evenwicht tussen vier doelstellingen: i) verbeteren van het algehele concurrentievermogen, de efficiëntie en de betrouwbaarheid van de elektriciteitsmarkten; (ii) de overgang naar koolstofarme elektriciteitsproductie mogelijk maken; (iii) bevorderen van de regionale samenwerking; en (iv) mogelijkheden voorzien voor nationale tenuitvoerlegging.
D. Follow-up
Wanneer wordt dit beleid geëvalueerd? <u>Maximaal 4 regels</u>
De Commissie zal toezicht houden op de omzetting van de wetgeving en op de naleving van de vastgestelde maatregelen. Zij zal wanneer dat nodig is handhavingsmaatregelen nemen. Het Agentschap van de Europese Unie voor de samenwerking tussen energieregulators (ACER) zal de vorderingen in de richting van de verwezenlijking van de doelstellingen van de voorgestelde initiatieven jaarlijks controleren. De Commissie zal de doeltreffendheid, efficiëntie, samenhang en relevantie van de uiteindelijke vastgestelde maatregelen vijf jaar (indicatief) na de inwerkingtreding van de vastgestelde maatregelen beoordelen.